

ІНТЕГРОВАНІ ЗАНЯТТЯ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИХОВАНЦІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ

Дисципліни художньо-естетичного циклу є невід'ємною складовою гармонійного розвитку особистості. Вони спрямовані на розвиток її емоційно-почуттєвої сфери, формування художньо-образного, асоціативного, критичного мислення, створення сприятливих умов для продукування креативних ідей, реалізацію власних творчих потреб як у художній діяльності та пізнанні, так і в інших сферах. Водночас через образний зміст творів мистецтва відкриваються широкі можливості ефективно впливати на формування патріотизму, моралі та інших загальнолюдських цінностей [5].

Сучасне навчання, і мистецьке зокрема, ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів, визначених в основних нормативних документах, програмах, підручниках тощо.

Нові реалії вимагають змін до методологічних засад вивчення предмета, визначення нових підходів до відбору змісту та організації матеріалів, використання адекватних форм та видів контролю.

Метою предметів художньо-естетичного циклу є формування й розвиток у вихованців комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей та способів художньої діяльності шляхом здобуття власного естетичного досвіду.

Для досягнення зазначеної мети на заняттях гуртка «Мистецтвознавство» Рівненської Малої академії наук учнівської молоді (РМАНУМ) передбачено виконання наступних завдань:

- виховання в гуртківців емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів і потреб, естетичних ідеалів, здатності розуміти та інтерпретувати твори мистецтва, оцінювати естетичні явища;

- формування на доступному рівні системи художніх знань і вмінь, що відображає цілісність та видову специфіку мистецтва;

- розвиток емоційно-почуттєвої сфери вихованців, їх художніх здібностей і мислення, здатності до самовираження та спілкування [4].

Протягом останніх років зросла зацікавленість проблемами теорії та практики естетичного виховання як важливого засобу формування ставлення до навколишньої дійсності, засобу морального й розумового виховання, тобто як засобу формування всебічно розвинутої, духовно багатой особистості. Навчити бачити прекрасне навколо себе, в навколишній дійсності покликана система естетичного виховання. Для того, щоб вона впливала на дитину якомога ефективніше й досягала поставленої мети, повинна перш за все бути єдиною та

виявлятися не лише на заняттях естетичного циклу, а охоплювати всю діяльність учнів.

У всякої системи є основа, на яку вона спирається. Нею в системі естетичного виховання гуртківців є мистецтво: музика, архітектура, скульптура, живопис, танець, кіно, театр та інші види художньої творчості, що є предметом вивчення на заняттях. Адже саме мистецтво містить у собі величезний потенціал для розвитку особистості. Таким чином, долучивши вихованців до досвіду людства, накопиченого в мистецтві, та прищепивши їм інтерес та любов до цього напрямку людської діяльності, можна виховати високоморальну, освічену, всебічно розвинену особистість [6].

У досягненні зазначеної мети важливим елементом є вибір різноманітних сучасних методів і форм роботи з дітьми, упровадження новітніх освітніх технологій у навчальних процес. Одним із важливих завдань у сучасній освітній галузі є активізація пізнавальної діяльності учнів, адже рівень засвоєння знань, розвиток аналітичного та критичного мислення, формування базових компетентностей особистості залежить від ступеня зацікавленості предметом. У традиційній системі освіти освітній процес структурований за предметами, які викладають окремо один від одного. Самостійність предметів, їх слабкий зв'язок один з одним породжують серйозні труднощі у формуванні в гуртківців цілісної картини світу, перешкоджають органічному сприйняттю культури. Саме тому активний процес модернізації освітнього процесу на сучасному етапі спрямований на формування та розвиток творчої особистості, спроможної повноцінно реалізуватися в житті. Головне завдання сучасної освіти – навчити дітей критично мислити. Актуальність цього завдання визначена, у першу чергу, соціальним замовленням, бо саме творча особистість може бути конкурентоспроможною в сучасному світі, саме цілісна, духовно багата, креативна людина спроможна по-справжньому керувати майбутнім [1].

Критичне мислення – це вміння розглядати, аналізувати, оцінювати явища, події, процеси, що дає можливість пізнавати навколишній світ, орієнтуватися в ситуаціях, ставити цілі й знаходити шляхи їх досягнення. Основні операції мислення: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, асоціація, уява.

Критичне мислення та освітній процес, побудований на його засадах, за останні 10 років, стали основою освітніх реформ у провідних країнах Європи. Всесвітній економічний форум у Давосі регулярно складає перелік актуальних навичок, необхідних для успішної кар'єри. Критичне мислення піднялося в рейтингу цих навичок із 4 (для 2015 року) до 2 місця (навички, які будуть важливими в 2020 році). Уміння критично мислити забезпечує науково-технічний і суспільний прогрес та є запорукою демократії, а освіта відіграє в його розвитку головну роль. Критичне мислення забезпечує самостійні та відповідальні дії, а також характеризується самовдосконаленням [3].

Уміння людини, яка критично мислить:

– оцінювати надійність джерел інформації;

- виділяти необхідну інформацію та обробляти її;
- аналізувати та оцінювати власні чи чужі висловлювання, припущення, висновки, аргументи, гіпотези, переконання;
- ставити запитання з метою одержання точнішої інформації або її перевірки;
- розглядати проблеми з різних точок зору та порівнювати різні позиції і підходи під час їх вирішенні;
- висловлювати власну позицію, влучно обирати мовленнєві засоби для побудови висловлювань;
- приймати обґрунтовані рішення [2].

Одним зі способів виховання критичного мислення в гуртківців, а також формування в них базових компетентностей, є інтегровані заняття.

Інтегроване навчання (адаптовано з «Natural Curiosity: A Resource for Teachers» University of Toronto OISE) – це навчання, яке ґрунтується на комплексному підході. Освіту розглядають через призму загальної картини, а не ділять на окремі дисципліни.

Предметні межі (роздільники) зникають, коли керівник гуртка заохочує вихованців установлювати зв'язок між дисциплінами й спиратися на знання і навички з кількох предметних галузей [2].

Саме цей тип занять дає можливість чітко продемонструвати зв'язок мистецтва з іншими навчальними предметами та сферами діяльності людства на різних етапах його існування. Саме інтегровані заняття сприяють формуванню цілісної картини світу в гуртківців, адже вони дають їм досить широке і яскраве уявлення про світ, у якому вони живуть, про взаємозв'язок явищ і предметів, про взаємодопомогу, про існування різноманітного світу матеріальної й художньої культури.

Основний акцент припадає не так на засвоєння певних знань, як на розвиток образного мислення. Інтегровані заняття також передбачають обов'язковий розвиток творчої активності вихованців. Це дозволяє використовувати зміст усіх навчальних предметів, залучати відомості з різних галузей науки, культури, мистецтва, звертаючись до явищ і подій навколишнього життя [1].

Інтегровані заняття розвивають потенціал самих вихованців, спонукають до активного пізнання навколишньої дійсності, до осмислення й знаходження причинно-наслідкових зв'язків, до розвитку логіки, мислення, комунікативних здібностей, пошукової діяльності та подальшого застосування цих навичок у науково-дослідницькій діяльності в системі Малої академії наук.

Форма проведення інтегрованих занять нестандартна, цікава. Використання різних видів роботи протягом заняття підтримує увагу учнів на високому рівні, що дозволяє говорити про достатню ефективність навчання. Інтегровані заняття розкривають значні педагогічні можливості. Вони знімають стомлюваність, перенапруження вихованців через перемикання на різноманітні види діяльності, різко підвищують пізнавальний інтерес, служать розвитку в них уваги, мислення, мовлення й пам'яті.

Отже, заняття з мистецтвознавства в РМАНУМ є такими, де надзвичайно ефективним є впровадження інтегрованого навчання, оскільки культура та мистецтво як її невід'ємна частина тісно пов'язані з такими дисциплінами, як географія, історія, суспільствознавство, біологія, релігієзнавство, математика тощо.

Використана література:

1. Інтегровані уроки як один із засобів підвищення активності учнів у старших класах /Режим доступу: <http://ua-referat.com/>.
2. Інтегроване навчання: тематичний та діяльнісний підходи /Режим доступу:<http://nus.org.ua/articles/integrovane-navchannya-tematichnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1/>.
3. Критичне мислення для освітян /Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/about.
4. Художньо-естетичний цикл – Міністерство освіти й науки України /Режим доступу: old.mon.gov.ua/images/files/doshkilna.../1/hud-eksp.doc.
5. Методичні рекомендації щодо викладання предметів художньо-естетичного циклу у 2017/2018 навчальному році /Режим доступу: <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-predmetiv-hudozhno-estetychnogo-tsyklu-u-2017-2018-navchalnomu-rotsi/>.
6. Швагурцева І.С. Естетичне виховання школярів засобами мистецтва / рец. Луговська І.Р. – Архангельськ, 2000.
7. Яка роль і місце естетичного виховання у системі всебічного гармонійного розвитку особистості? /Режим доступу: https://pidruchniki.com/pedagogika/tetichne_vihovannya.